

13. maj 2014

Psykiske lidelser på arbejdspladsen

FOA har i perioden 21.-31. marts 2014 gennemført en undersøgelse via forbundets elektroniske medlemspanel om bl.a. holdningen til kolleger med alvorlige psykiske problemer eller psykiske lidelser. 2.117 medlemmer deltog i undersøgelsen, svarprocenten var 48.

Hovedkonklusionerne er:

- Næsten to ud af tre svarer, at de arbejder eller tidligere har arbejdet sammen med kolleger med alvorlige psykiske problemer eller lidelser.
- Næsten hver fjerde svarer, at de ikke bryder sig om at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer.
- Medlemmer, der har oplevet at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer, er mindre skeptiske end dem, der ikke har prøvet det, over at skulle arbejde med kolleger med alvorlige psykiske lidelser.
- Næsten en femtedel oplever, at der ikke tages særlige hensyn til kolleger med psykiske problemer på deres arbejdsplads. Lidt over en femtedel ved ikke, om der tages særlige hensyn.
- 14 procent af de adspurgte medlemmer ville undlade at fortælle det til deres nærmeste kolleger, hvis de selv fik konstateret en psykisk lidelse. 11 procent ville undlade at fortælle det til deres nærmeste leder.
- Medlemmer, som oplever, at der på deres arbejdsplads tages særlige hensyn til kolleger med psykiske problemer og lidelser, er mere tilbøjelige til at ville fortælle det til kolleger og ledere, hvis de selv bliver ramt af psykiske problemer.
- Medlemmer, der svarer, at de ikke bryder sig om at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer, er lidt mindre tilbøjelige til at ville fortælle det til kolleger og ledelse, hvis de selv skulle få konstateret en psykisk lidelse.

KONTAKT Rapport udarbejdet af:
FOA Kampagne og Analyse

Presse/Fagbladet:

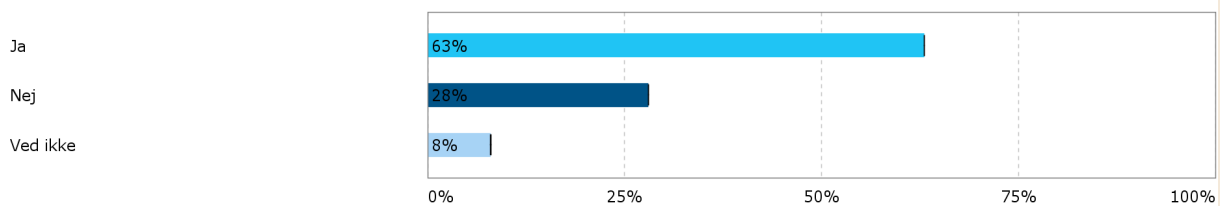
Lars Ole Preisler
Tlf. 46 97 25 12

Signe Højgaard
Tlf. 46 97 24 19

Næsten 2 ud af 3 har haft kolleger med alvorlige psykiske problemer eller lidelser

Figur 1: Arbejder du, eller har du tidligere arbejdet sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller en psykisk lidelse? Det kan være fx depression, angst eller lignende.

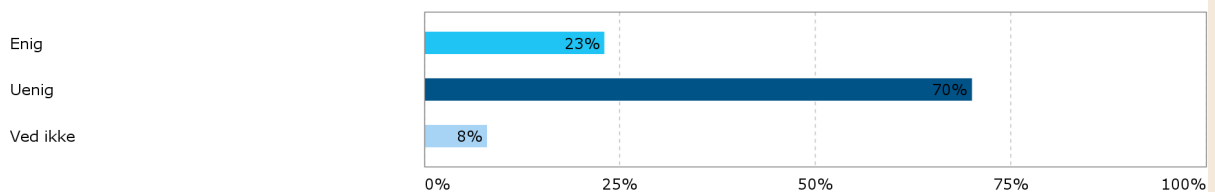

Antal svar i alt: 2.057

63 procent af de medvirkende medlemmer svarer, at de arbejder eller tidligere har arbejdet sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller lidelser. 28 procent svarer nej til spørgsmålet, mens 8 procent svarer ved ikke.

Næsten hver fjerde ville ikke bryde sig om at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer

Figur 2: Jeg bryder mig ikke om (ville ikke bryde mig om) at arbejde sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller en psykisk lidelse.

Note: Figuren er sammenlagt af to spørgsmål. Medlemmer, der havde svaret, at de har arbejdet sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller lidelse, fik spørgsmålsformuleringen: 'Jeg bryder mig ikke om at arbejde sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller lidelse.' Medlemmer, der havde svaret, at de ikke har arbejdet sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller lidelse, fik spørgsmålsformuleringen: 'Jeg ville ikke bryde mig om at arbejde sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller lidelse.' (Antal svar i alt: 2.039)

23 procent – altså næsten en fjerdedel – er helt eller delvist enige i udsagnet: "Jeg ville ikke bryde mig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer". 70 procent er helt eller delvist uenige. 8 procent har svaret "ved ikke".

Medlemmerne har haft mulighed for at skrive uddybende kommentarer om emnet. Den mulighed benyttede 251 medlemmer sig af.

Flere af medlemmernes kommentarer handler om, at arbejdet med børn, psykisk syge borgere mv. er så krævende, at det kan være vanskeligt at have en kollega, som har alvorlige psykiske problemer:

Mine holdninger er lidt ambivalente. Jeg mener bestemt, at en arbejdsplads skal rumme alle. Jeg er FTR og arbejder meget målrettet på dette. Men på den anden side er det meget problematisk, at skulle være arbejdskollega til en medarbejder, man ikke kan være sikker på kan fungere sammen med børn ind i mellem. Det gør, at du kigger dig over skulderen og kontrollerer - en meget ubehagelig arbejdsrytme, og noget jeg ikke ynder, men vi har, når vi arbejder med børn, en forpligtigelse til, at ting går rigtigt. Det, at man kontrollerer kollegaer, gør også, at det individuelle forhold tager skade.

Pædagogmedhjælper i daginstitution/SFO

Da jeg arbejder på en lukket psyk. afd., er der ikke plads til kollegaer med alvorlige psykiske lidelser, da vi jo netop skal varetage pt/borgernes tarv. Og vi skal som kollegaer kunne stole 100 % på hinanden i en tilspidset situation. Så desværre, vi skal som fagpersoner være til gavn og ikke til last, for vores kollegaer.

Plejer i behandlings- eller distriktpsykiatrien

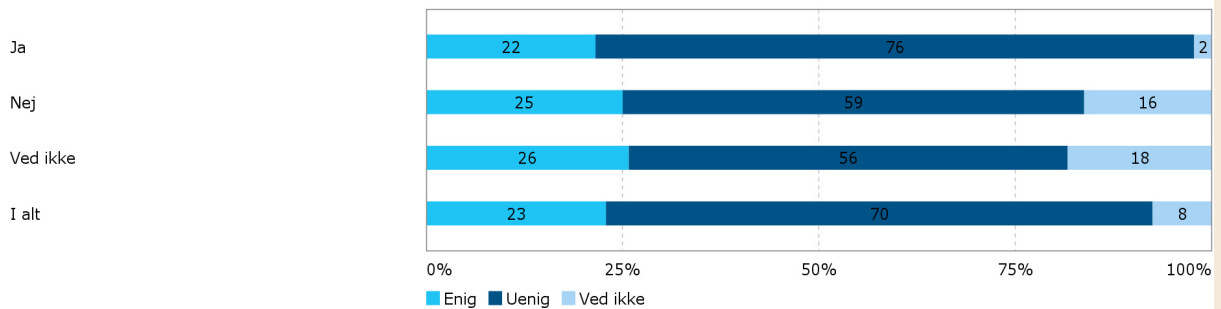
Omvendt er der også flere af medlemmerne, der i deres kommentarer skriver, at det ikke behøver at være problematisk at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer:

Jeg har haft en afdelingsleder, der sommetider var sygemeldt p.g.a en depression. Arbejdspladsen fungerede udmærket, da souschefen blot tog over og styrede institutionen imens. Jeg har også arbejdet sammen med en på et bosted, som fortalte åbent om, at hun havde været indlagt på lukket afdeling og derfra kendte nogle af de borgere, der nu bor på den institution, hvor hun er sygeplejerske. Det fungerede ganske udmærket.

Social- og sundhedsassistent

Figur 3: Jeg vil ikke bryde mig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer

Besvarelserne er krydset med svarene på spørgsmålet: "Arbejder du, eller har du tidligere arbejdet sammen med en person med alvorlige psykiske problemer eller en psykisk lidelse? Det kan være fx depression, angst eller lignende."

Antal svar i alt: 2.039

Som figur 3 viser, er der en tendens til, at de medlemmer, der har oplevet at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer eller lidelser, er mere tolerante over for kolleger med psykiske problemer.

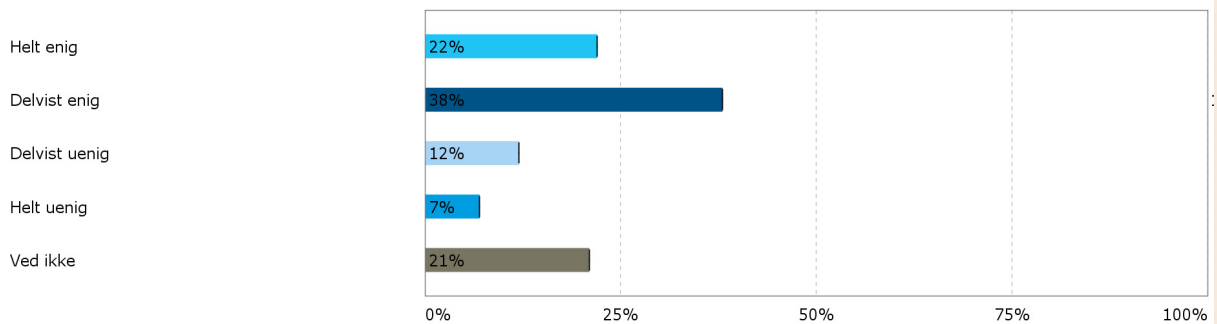
76 procent af de respondenter, som har svaret, at de selv har oplevet at have kolleger med alvorlige psykiske problemer, er helt eller delvist uenige i udsagnet: "Jeg ville ikke bryde mig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer". Det gælder kun for 59 procent af de medlemmer, der har svaret, at de ikke har oplevet at arbejde sammen med kolleger med alvorlige psykiske problemer.

Der er altså større skepsis overfor at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer blandt dem, der siger, at de ikke har oplevet det, end der er blandt dem, der har oplevet det.

Figur 2 viser også, at dem, der ikke har prøvet at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer, har sværere ved at tage stilling til spørgsmålet. 16 procent af dem har svaret "Ved ikke". Det gælder kun for 2 procent af de medlemmer, der har eller har haft kolleger med psykiske problemer.

Særlige hensyn på arbejdspladsen

Figur 4: Hvor enig eller uenig er du i de følgende udsagn? – På min arbejdsplads tager vi særlige hensyn til kolleger med alvorlige psykiske problemer og psykiske lidelser

Antal svar i alt: 2.039

22 procent af de adspurgte medlemmer er "helt enige" i, at der på deres arbejdsplads tages særlige hensyn til kolleger med alvorlige psykiske problemer og lidelser. 38 procent er delvist enige. Omvendt er 12 procent delvist uenige, mens 7 procent er helt uenige.

Lidt over en femtedel (21 %) ved ikke, om der tages særlige hensyn på deres arbejdsplads.

Flere af medlemmerne skriver i deres skriftlige kommentarer, at de ikke oplever, at der på deres arbejdspladser tages nok hensyn til kolleger, der bliver ramt af psykiske problemer:

Selvom vi er professionelle og mener at have styr på tingene, når det er indlagte patienter, det drejer sig om, oplever jeg, at vi er utrolig fordomsfulde og uprofessionelle, når det er en kollega, det drejer sig om. Jeg har ikke selv været ramt, men flere på min arbejdsplads har haft problemer. Alle har sagt, at vi ikke er gode til at hjælpe hinanden, og at det er meget svært at komme på job igen.

Social- og sundhedsassistent på et sygehus

På min arbejdsplads bliver der ikke taget hånd om kolleger, der er sygemeldt pga. dårligt psykisk arbejdsmiljø.

Ansatt i daginstitution/SFO

Modsat er der også nogen, der fortæller, at der på deres arbejdsplads tages gode hensyn:

På min arbejdsplads er der meget rummelighed og accept af, at vi som mennesker har forskellige kompetencer, men ikke mindst at vi har forskellige tærskler for, hvor meget vi hver især magter. Hvis "skaden" er sket, gøres der en stor indsats for at fastholde medarbejderen på arbejdspladsen.

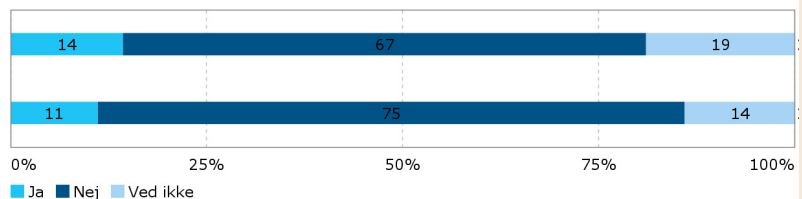
Pædagogmedhjælper i daginstitution/SFO

Åbenhed på arbejdspladsen

Figur 5: Forestil dig, at du har fået konstateret en psykisk lidelse... - Ville du undlade at fortælle det til dine nærmeste kolleger eller leder?

Forestil dig, at du har fået konstateret en psykisk lidelse... - Ville du undlade at fortælle det til dine nærmeste kolleger?

Forestil dig, at du har fået konstateret en psykisk lidelse... - Ville du undlade at fortælle det til din nærmeste leder?

Antal svar i alt: 2.032

Af figur 5 fremgår det at, 14 procent af de adspurgte medlemmer ville undlade at fortælle det til deres nærmeste kolleger, hvis de selv fik konstateret en psykisk lidelse. Modsat ville 67 procent fortælle det til deres nærmeste kolleger. 19 procent har svaret "Ved ikke".

Lidt flere af de adspurgte ville fortælle det til deres nærmeste leder, hvis de fik konstateret en psykisk lidelse. 75 procent svarer, at de ville fortælle det til nærmeste leder, mens ca. hver tiende (11 procent) svarer, at de ville undlade at fortælle det.

Flere skriver i deres kommentarer, at de ikke ville fortælle det til kolleger og ledere, hvis de blev ramt af psykiske lidelser, fordi de frygter, at det kan få negative konsekvenser for deres arbejdssituation og ansættelsesforhold. To medlemmer skriver følgende:

"Hvis jeg fik en psykisk lidelse, tror jeg, man kommer i første række, hvis der er fyringsrunde."

Dagplejer

"Har selv oplevet at være åben om depression. Det blev senere brugt mod mig i en fyringssag."

Sygehjælper i hjemmeplejen

Omvendt understreger flere, at det er vigtigt med åbenhed om problemet. Nogle medlemmer har selv haft brug for opbakning fra deres leder og kolleger:

Lider af angst, men det fungerer, da jeg er åben omkring min situation.

Sygehjælper på plejehjem/plejecenter

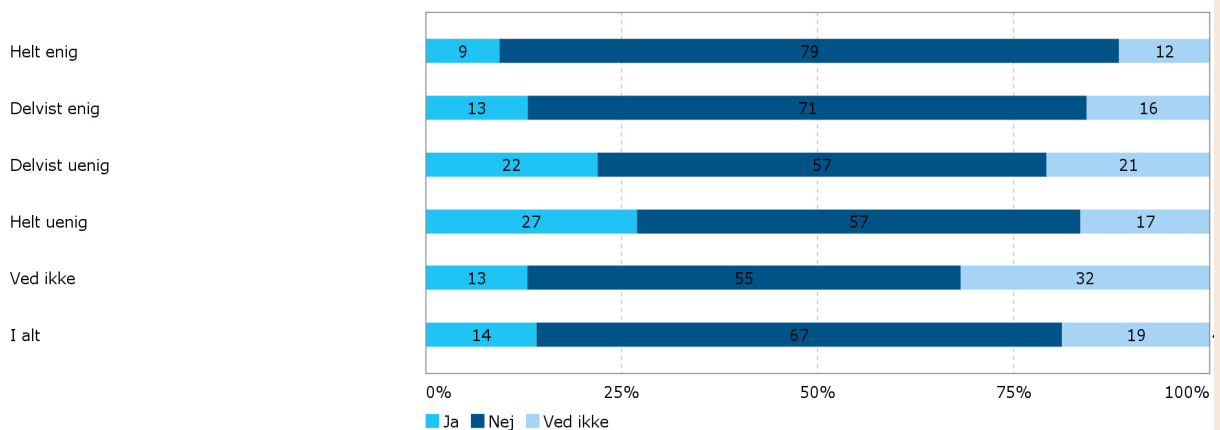
Jeg lider selv af en depression, og har været meget åben omkring det. Det betyder også, at mine kollegaer bedre har kunnet sætte sig ind i det og har givet mig plads, hvis jeg har haft brug for det. Har gjort meget ud af, at de kunne stille spørgsmål, hvis der var noget, de undrede sig over, hvilket, jeg tror, har givet et mere afslappet forhold til hele min situation, både for mig og for mine kollegaer.

Pædagogmedhjælper i daginstitution/SFO

Figur 6: Forestil dig, at du har fået konstateret en psykisk lidelse... - Ville du undlade at fortælle det til din nærmeste kolleger eller leder?

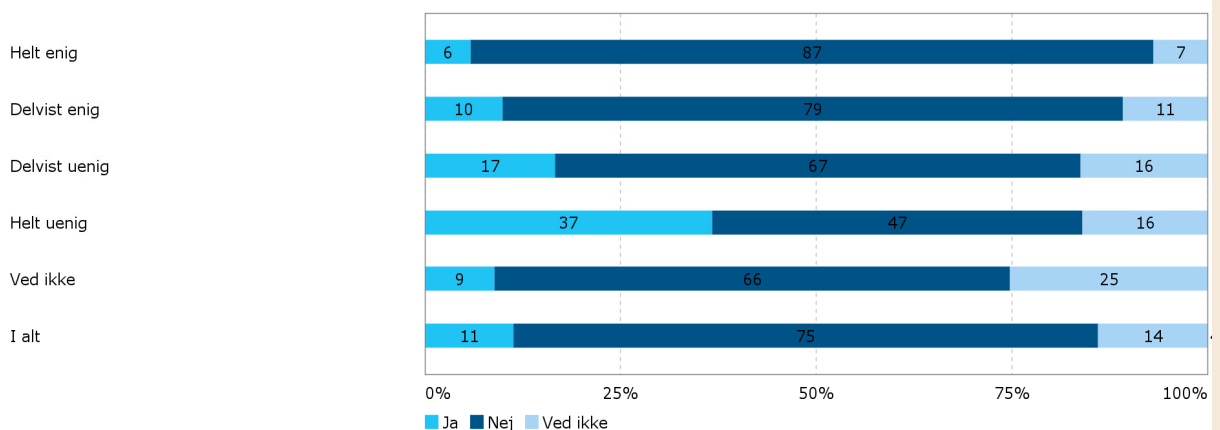
Krydset med: Hvor enig eller uenig er du i de følgende udsagn? – På min arbejdsplads tager vi særlige hensyn til kolleger med alvorlige psykiske problemer og psykiske lidelser

Ville du undlade at fortælle det til dine nærmeste kolleger?

Antal svar i alt: 2.032

Ville du undlade at fortælle det til din nærmeste leder?

Antal svar i alt: 2.032

Figur 6 viser, at medarbejdere, som oplever, at der på deres arbejdsplads tages særlige hensyn til kolleger med psykiske problemer og lidelser, samtidig også vil være mere tilbøjelige til at fortælle det til kolleger og ledere, hvis de selv bliver ramt af psykiske problemer.

Kun 9 procent af de respondenter, som er helt enige i, at der på deres arbejdsplads tages særlige hensyn, ville undlade at fortælle det til deres kolleger, hvis de selv blev ramt af en psykisk lidelse, mens hele 27 procent af dem, der er helt uenige i, at der tages hensyn, ville undlade at fortælle det.

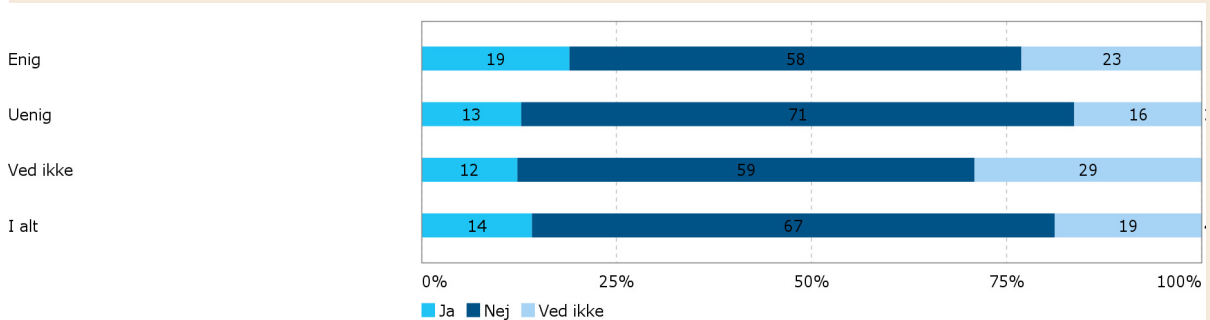

Tendensen er endnu mere tydelig, når det drejer sig om, hvorvidt man vil fortælle det til sin leder. Kun 6 procent af de respondenter, som er helt enige i, at der på deres arbejdsplads tages særlige hensyn, ville undlade at fortælle det til deres leder, mens hele 37 procent af dem, der er helt uenige i, at der tages hensyn, ville undlade at fortælle det.

Figur 7: Forestil dig, at du har fået konstateret en psykisk lidelse... - Ville du undlade at fortælle det til dine nærmeste kolleger eller leder?

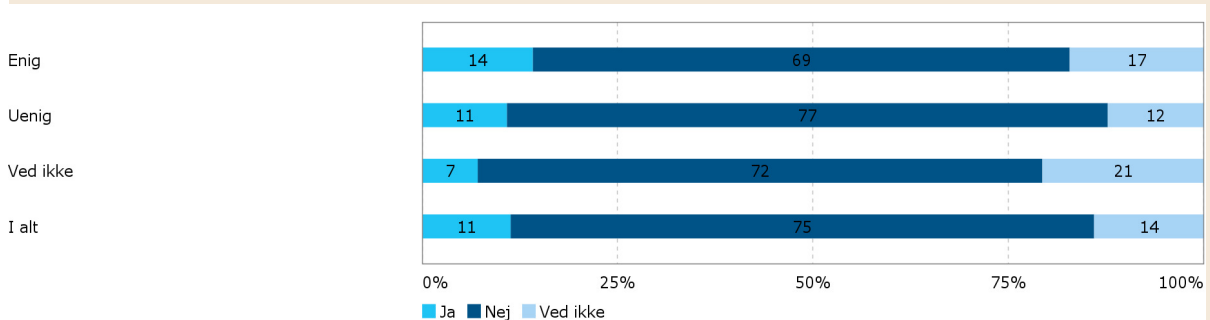
Krydset med: Jeg ville ikke bryde mig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer

Ville du undlade at fortælle det til dine nærmeste kolleger?

Antal svar i alt: 2.031

Ville du undlade at fortælle det til din nærmeste leder?

Antal svar i alt: 2.031

Ligeledes viser undersøgelsen, at medarbejdere, der ikke selv ville bryde sig om at arbejde sammen med kolleger med psykiske problemer, også er lidt mindre tilbøjelige til at ville fortælle det til kolleger og ledelse, hvis de selv skulle få konstateret en psykisk lidelse (se figur 7).

19 procent af de respondenter, der har svaret, at de ikke vil bryde sig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer har svaret, at de ikke ville fortælle det til deres nærmeste kolleger, hvis de skulle få konstateret en psykisk lidelse. Det gælder kun for 13 procent af dem har erklæret sig

uenige i udsagnet: "*Jeg ville ikke bryde mig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer*", mens 71 procent af dem ville fortælle det.

Tendensen er den samme i forhold til at fortælle det til sin nærmeste leder. 14 procent af dem, der ikke selv ville bryde sig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer ville undlade at fortælle det til deres nærmeste leder, hvis de selv fik konstateret en psykisk lidelse. 69 procent af dem ville fortælle det. Blandt dem, der har erklæret sig uenige i udsagnet: "*Jeg ville ikke bryde mig om at arbejde sammen med en kollega med psykiske problemer*", er det kun 11 procent, der ville undlade at fortælle det til lederen, mens 77 procent ville fortælle det.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 21.-31. marts 2014.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet via en spørgeskemaundersøgelse, hvortil medlemmer er blevet inviteret pr. mail. Der blev udsendt én påmindelse i perioden.

Målgruppen

Alle erhvervsaktive medlemmer af FOAs medlemspanel. Panelet er sammensat af medlemmer, der har tilmeldt sig panelet via forbundets hjemmeside og medlemmer, der er rekrutteret til panelet af hensyn til bl.a. panelets repræsentativitet.

Antal besvarelser og svarprocent

4.553 erhvervsaktive medlemmer af medlemspanelet blev inviteret til undersøgelsen. 136 e-mailadresser viste sig at være uvirksomme, så det reelle antal inviterede var 4.417. Heraf gennemførte 2.027 medlemmer undersøgelsen fuldt ud, og 90 afgav nogen svar. Det giver en samlet svarprocent på 48.

Repræsentativitet

Der er visse skævheder i medlemspanelet, bl.a. en overrepræsentation af medlemmer fra Social- og Sundhedssektoren - jf. også den foretagne vægtning af svardata.

Vægtning af data

Svarene er vægtet for sektortilhørsforhold.